

# **POGLAVLJE I - OPŠTI USLOVI LICENCE**

## **ČLAN 1 - UVOD**

- 1.1. Ova licenca izdaje se Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić (u daljem tekstu: Imalac licence) za obavljanje **djelatnosti distribucije električne energije i operatora distributivne mreže** u skladu sa uslovima utvrđenim u licenci.
- 1.2. Ovu licencu izdaje Regulatorna agencija za energetiku (u daljem tekstu: Agencija), na osnovu člana 19 (1) Zakona o energetici (Sl. list RCG, br.39/03, u daljem tekstu: Zakon) i Pravilnika o licencama u energetskom sektoru Crne Gore (Sl. list RCG, br. 50/04, u daljem tekstu: Pravilnik o licencama).
- 1.3. Licenca važi od 01.01.2006. godine i, ukoliko ne bude opozvana ranije u skladu sa Zakonom, Pravilnikom o licencama i odredbama ove licence, prestaje da važi pravnim izdvajanjem funkcionalne cjeline u kojoj se obavlja djelatnost za koju se ova licenca izdaje.
- 1.4. Odredbe ove licence ne treba tumačiti kao da oslobađaju, zamjenjuju ili na bilo koji način mijenjaju bilo koju od obaveza koju Imalac licence može imati po bilo kojem važećem zakonu ili drugom propisu. Obaveze utvrđene ovom licencom predstavljaju dodatne obaveze uz postojeće zakonske obaveze.

## **ČLAN 2 - TUMAČENJE POJMOVA**

- 2.1. Ukoliko kontekst ne nalaže drugačije, pozivanje u ovoj licenci na bilo koji zakon, propis ili drugi dokument, podrazumijeva i sve zakone, propise i druga relevantna dokumenta koja ih mijenjaju, dopunjavaju ili zamjenjuju.
- 2.2. Ukoliko kontekst ne nalaže drugačije, pozivanje u ovoj licenci na bilo koji organ, a koji prestane da postoji ili se njegove funkcije prenesu na drugi organ, podrazumijeva pozivanje na organ koji ga zamjenjuje ili u znatnoj mjeri nasljeđuje njegove funkcije, ovlašćenja i dužnosti.
- 2.3. Ukoliko kontekst ili svrha ne nalažu drugačije, svi pojmovi definisani u Zakonu imaće isto značenje i u ovoj licenci.
- 2.4. Pojmovi korišćeni u ovoj licenci kao: energija, proizvodnja, prenos, distribucija, snabdijevanje i tržište, odnose se na električnu energiju ako se drugačije ne naznači ili ako kontekst ili svrha drugačije ne nalažu.
- 2.5. Pojmovi upotrijebljeni u ovoj licenci, osim ukoliko kontekst ne nalaže drugačije, tumačiće se u skladu sa sljedećim definicijama:
  1. **suvlasnik**: svako fizičko ili pravno lice koje posjeduje akcije Imalca licence ili pravno lice u kojem Imalac licence posjeduje akcije;
  2. **realno vrijeme**: kada se odnosi na tržište ili sistem, označava podatke koji opisuju trenutno stanje tržišta ili sistema;
  3. **područje opsluživanja**: teritorija u okviru koje Imalac licence ima pravo da obavlja djelatnost;

4. **nezavisni revizor:** nezavisno pravno ili fizičko lice koje je ovlašteno da obavlja reviziju iskaza o poslovanju;
  5. **licencirana djelatnost:** djelatnost definisana u licenci;
  6. **Pomoćna pravila :** sva pravila osim osnovnih kao što su Tržišna pravila, kodeksi, Pravilnik o tarifama i sl, koja regulišu rad ovog ili drugih imalaca licenci, a koja donosi ili odobrava Agencija;
  7. **Pravilnik o tarifama:** pravilnik koji uređuje način utvrđivanja naknada i tarifa;
  8. **učesnik na tržištu:** fizičko ili pravno lice koje, u skladu sa Tržišnim pravilima, učestvuje na veleprodajnom tržištu;
  9. **obračun tržišnih sredstava:** postupak novčanog obračuna poslovanja na tržištu;
  10. **konkurencija u snabdijevanju:** učešće većeg broja konkurentnih snabdjevača;
  11. **konkurentno veleprodajno tržište:** skup ugovora, pravila o poslovanju i drugih srodnih akata o veleprodaji energije definisanih Tržišnim pravilima;
  12. **finansijsko poravnanje veleprodaje:** sistem obračuna transakcija energije i usluga u skladu sa Tržišnim pravilima, uz korišćenje podataka u realnom vremenu;
  13. **tarifa:** specifikacija koja utvrđuje obuhvaćene elemente i način obračuna iznosa koje potrošač/kupac koji se snabdijeva električnom energijom i/ili koristi usluge elektroenergetskih djelatnosti po regulisanom tarifnom sistemu, plaća direktno ili preko snabdjevača
  14. **naknada za uslugu:** novčani iznos kojeg korisnik plaća za pruženu uslugu;
  15. **Ugovor o pružanju pomoćnih usluga:** ugovor o obezbjeđivanju i plaćanju pomoćnih usluga;
  16. **Ugovor o učestvovanju:** ugovor između Operatora tržišta i učesnika na tržištu o prihvatanju obaveze pridržavanja Tržišnih pravila;
  17. **Ugovor o kupoprodaji električne energije:** ugovor kojim se uređuje kupoprodajni odnos kupca i prodavca energije;
  18. **Proizvodni objekat:** postrojenje i oprema za proizvodnju, odnosno pružanje pomoćnih usluga navedena u licenci;
  19. **izrada programa i dispečing:** sve aktivnosti na izradi programa rada EES i dispečing u realnom vremenu, u skladu sa Tržišnim pravilima;
  20. **prenosna mreža:** interkonektovani sistem vodova i postrojenja koji povezuje proizvođače sa distributivnom mrežom i potrošačima;
  21. **Kodeks mreže:** propis koji uređuje minimum tehničkih i organizacionih zahtjeva i postupaka za povezivanje na prenosnu mrežu i njeno korišćenje, interkonekciju sa ostalim prenosnim mrežama, kao i kriterijume za planiranje i vođenje dispečinga;
  22. **Ugovor o priključenju na prenosnu mrežu:** ugovor o izradi priključka koji se zaključuje između Imaoca licence za prenos i svakog subjekta povezanog na prenosnu mrežu;
  23. **Ugovor o korišćenju prenosne mreže:** ugovor o korišćenju mreže koji se zaključuje između Imaoca licence za prenos i svakog korisnika prenosne mreže;
  24. **Ugovor o priključenju na distributivnu mrežu:** ugovor o izradi priključka koji se zaključuje između Imaoca licence za distribuciju i operatora distributivne mreže i svakog subjekta povezanog na distributivnu mrežu;
  25. **Ugovor o korišćenju distributivne mreže:** ugovor o korišćenju mreže koji se zaključuje između Imaoca licence za distribuciju i operatora distributivne mreže i svakog korisnika distributivne mreže;
  26. **distributivni sistem:** sistem vodova, uređaja i opreme koji služi za distribuciju energije;
  27. **Distributivni kodeks:** propis koji uređuje minimum tehničkih i organizacionih zahtjeva i postupaka za povezivanje na distributivnu mrežu i njeno korišćenje, kao i kriterijume za planiranje i vođenje dispečinga.
- 2.6. Naslovi članova u ovoj licenci upotrijebljeni su samo kao uputstvo, a ne sa namjerom da redukuju, izmijene ili ograniče pojedinačno pobrojane pojmove.

- 2.7. Termini, korišćeni u ovoj licenci kao proizvođač, prenos, operator prenosne mreže, distribucija i operator distributivne mreže, operator tržišta i snabdjevač upotrijebljeni su u značenju imalaca licenci za odgovarajuće djelatnosti.

### **ČLAN 3 - OPŠTE OBAVEZE IMAOCA LICENCE**

- 3.1. Opšte obaveze Imaoca licence su:
- a. da poštuje uslove iz Zakona i licence u vezi sa licenciranom djelatnošću;
  - b. da je finansijski, tehnički i kadrovski osposobljen da obavlja djelatnost za koju se Licenca izdaje, u skladu sa Zakonom, kodeksima, pravilima, standardima usluga i drugim propisima naznačenim u ovoj licenci;
  - c. da poštuje sve relevantne zakone i propise, a posebno one koji se odnose na: zabranu monopolističkog ponašanja, nelojalnu konkurenciju, bezbjednost i zaštitu na radu, standarde i propise o zaštiti životne sredine;
  - d. da poštuje sve relevantne tehničke standarde i standarde kvaliteta.

### **ČLAN 4 - OBAVEZA POŠTOVANJA PRAVILA**

- 4.1. Imalac licence je dužan da poštuje Tržišna pravila, kodekse, standarde i druge propise koje donosi ili odobrava Agencija. Propisi koje na predlog Imaoca licence odobrava Agencija mogu se mijenjati samo uz njenu saglasnost.
- 4.2. Ukoliko Imalac licence sazna da bilo ko, uključujući i njega, bitno narušava opšte akte iz stava 4.1. dužan je da o tome izvijesti Agenciju u najkraćem mogućem roku.
- 4.3. Ukoliko Imalac licence smatra da je neka odredba bilo kojeg propisa iz stava 4.1, neprikladna ili neprimjenjiva, može podnijeti molbu Agenciji da bude oslobođen poštovanja te odredbe. Ukoliko Agencija ne odobri, ili dok ne odobri oslobađanje, sve odredbe propisa iz stava 4.1. primjenjivaće se u cjelosti.

### **ČLAN 5 - ODOBRAVANJE DOPUNSKIH AKTIVNOSTI**

- 5.1. Imalac licence je ovlašćen da obavlja licenciranu djelatnost u skladu sa uslovima iz ove licence.
- 5.2. Pored licencirane djelatnosti, Imalac licence može obavljati i dopunske aktivnosti, ako za to dobije odobrenje Agencije. Takvo odobrenje, Agencija će izdati ukoliko procijeni da predložena dopunska aktivnost neće kod Imaoca licence imati za posljedicu:
- a. negativan finansijski uticaj na obavljanje osnovne tj. licencirane djelatnosti, ili
  - b. negativan uticaj na njegove kadrovske i tehničke kapacitete.
- 5.3. Uz molbu za odobrenje obavljanja dopunske aktivnosti, Imalac licence treba da pruži neophodne informacije koje će omogućiti Agenciji da donese odgovarajuću odluku.

- 5.4. Tokom obavljanja odobrene dopunske aktivnosti, Imalac licence je dužan da obavještava Agenciju o svim promjenama koje se dese ili se mogu desiti, a koje se odnose na uslove iz stava 5.2. ovog člana. Ako ocijeni da obavljanje odobrene dopunske aktivnosti ugrožava obavljanje licencirane djelatnosti, Agencija će takvu dopunsku aktivnost zabraniti.
- 5.5. Imalac licence neće sudjelovati, posredno ili neposredno, u nekoj drugoj poslovnoj aktivnosti ili se dobrovoljno obavezati na neku finansijsku obavezu koja je povezana sa nekom drugom poslovnom aktivnošću.
- 5.6. Imalac licence će preduzeti sve što je u njegovoj moći da nijedan od njegovih suvlasnika direktno ili indirektno ne bude uključen u neku djelatnost ili dobrovoljno preuzme obavezu koja bi mogla da negativno utiče na sposobnost imaooca licence da održi adekvatna materijalna sredstva i stručne sposobnosti zahtijevane ovom licencom, kako bi mogao da u skladu sa uslovima iz licence obavlja licenciranu djelatnost.

## **ČLAN 6 - FINANSIJSKO POSLOVANJE**

- 6.1. Imalac licence će:
- a. imati odvojene račune za licenciranu djelatnost i dopunske aktivnosti i
  - b. prijaviti Agenciji sve bankarske račune koje posjeduje.
- 6.2. Imalac licence mora voditi računovodstvo i pripremati izvještaje tako da precizno prikazuju finansijsko poslovanje za:
- a. licenciranu djelatnost;
  - b. pojedinačne odvojene dopunske aktivnosti, i
  - c. njegovo ukupno poslovanje.
- 6.3. U vezi sa licenciranom djelatnošću i dopunskim aktivnostima pojedinačno, Imalac licence mora:
- a. voditi računovodstvo u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji (Sl.list RCG, br. 6/02), koje će saglasno Zakonu, biti vođeno kao za licenciranu djelatnost samostalnog preduzeća, i biti saglasno računovodstvenoj politici, postupcima i zahtjevima koji mogu biti određeni od strane Agencije;
  - b. uraditi godišnje (ili ako Agencija drugačije odredi i druge) izvještaje u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu, pripremljene na način da daju tačan prikaz prihoda, troškova, aktive, pasive i drugih bitnih podataka o licenciranoj djelatnosti i izvršiti njihovu reviziju, i
  - c. dostavljati Agenciji kopije računovodstvenih izvještaja zajedno sa izvještajima nezavisnih revizora, najkasnije u roku od šest mjeseci po isteku perioda na koji se izvještaji odnose.

- 6.4. Agencija može zahtijevati od Imalca licence da dostavi računovodstvene podatke koji su sveobuhvatniji ili se razlikuju od onih koji se prema Zakonu o računovodstvu prikazuju u godišnjem izvještaju.
- 6.5. U slučajevima kada je prilikom izrade računovodstvenih izvještaja za određenu finansijsku godinu Imalac licence izmijenio osnovicu zaračunavanja ili razvrstavanje prihoda, troškova ili drugih vrijednosti, mora, ukoliko to od njega Agencija zatraži, uz pripremu računovodstvenih izvještaja na način predviđen ovom licencom, pripremiti računovodstveni izvještaj koji će odražavati izmijenjene računovodstvene principe za uporednu finansijsku godinu.

### **ČLAN 7 - POSLOVANJE SA SUVLASNICIMA**

- 7.1. Imalac licence ne smije bez saglasnosti Agencije:
- a. zaključiti bilo kakav ugovor ili aranžman o nabavci roba ili pružanju usluga ili na drugi način poslovati sa bilo kojim od suvlasnika pod uslovima za njega povoljnijim u odnosu na treća lica, ili
  - b. praviti bilo kakvu drugu razliku u poslovanju u korist suvlasnika.

### **ČLAN 8 - KUPOVINA ROBA I OBEZBJEDJENJE USLUGA**

- 8.1. Imalac licence je, u obavljanju licencirane djelatnosti, dužan da nabavlja robe i obezbjeđuje usluge za sopstvene potrebe po ekonomski najpovoljnijim uslovima, imajući u vidu sve bitne poslovne kriterijume uključujući, ali se ne ograničavajući, na cijenu, uspješnost, pouzdanost, kvalitet i isporuku.
- 8.2. Imalac licence ne smije pristrasno praviti razliku između snabdjevača robama i uslugama.
- 8.3. Stavovi 8.1 i 8.2 se ne odnose na kupovinu roba ili obezbjeđenje usluga čiji su uslovi nabavke propisani ovom licencom, Tržišnim pravilima, Pomoćnim pravilima, kodeksima, standardima i drugim propisima koje donosi ili odobrava Agencija.

### **ČLAN 9 - UPRAVLJANJE RIZIKOM I OSIGURANJE**

- 9.1. Imalac licence dužan je da, u skladu sa važećim zakonskim propisima, primijeni razumnu politiku u vezi sa upravljanjem rizikom i osiguranjem od rizika (uključujući i sopstveno osiguranje), povezanog sa licenciranom djelatnošću i svakom od odobrenih dopunskih aktivnosti.

### **ČLAN 10 - PRENOSIVOST LICENCE**

- 10.1. Ova licenca je prenosiva samo uz pisano odobrenje Agencije.

## **ČLAN 11 - KONTROLA PROMJENE VLASNIŠTVA**

- 11.1. Imalac licence je dužan da Agenciji prijavi svaku promjenu vlasništva koja pojedinačno ili zbirno, u odnosu na prethodnu prijavu, iznosi 5 ili više procenata, kao i svaku promjenu koja dovodi do povećanja pojedinačnog učešća u vlasništvu na 10 ili više procenata.

## **ČLAN 12 - OPOZIV LICENCE**

- 12.1. Agencija može privremeno opozvati ovu licencu ako Imalac licence:
- a. ne postupi po Nalogu za izvršenje u roku iz člana 21 Pravilnika o licencama;
  - b. ne plati godišnju naknadu za licencu u propisanom roku.
- 12.2. Agencija može opozvati licencu trajno u sljedećim slučajevima:
- a. ako Imalac licence nakon završetka perioda privremenog opoziva ne otkloni razlog koji je do toga doveo, ili
  - b. ponovljenog kršenja osnovnih uslova licence, dokazane tehničke neopremljenosti, kadrovske neosposobljenosti ili finansijske nesposobnosti koja ugrožava bezbjednost ili operativnu, odnosno finansijsku održivost korisnika usluga, Imaoca licence, drugih imalaca licenci ili Agencije.
- 12.3. Izuzetno, Agencija može opozvati ovu licencu ako je kod Imaoca licence uveden stečajni postupak i to isključivo u cilju zaštite interesa korisnika usluga.
- 12.4. U slučaju privremenog oslobađanja od obavljanja licencirane djelatnosti ili opoziva licence, Agencija će imenovati pravno ili fizičko lice da vrši poslove Imaoca licence, u skladu sa članom 20 (4) Zakona.

## **ČLAN 13 - OTUĐIVANJE IMOVINE**

- 13.1. Ukoliko imalac licence namjerava da proda, otuđi ili ustupi operativnu kontrolu nad bilo kojim dijelom imovine čija bruto knjigovodstvena vrijednost prelazi 100.000 EUR, dužan je da se najmanje dva mjeseca ranije obrati Agenciji sa zahtjevom radi dobijanja odobrenja. Imalac licence je takođe dužan da dostavi i sve dodatne informacije koje Agencija bude zahtijevala, a koje se odnose na predmetnu imovinu ili okolnosti namjeravanog otuđenja ili namjere lica koje se javlja sa predlogom da otkupi imovinu ili operativnu kontrolu nad njom.

## **ČLAN 14 - INFORMISANJE AGENCIJE**

- 14.1. Imalac licence će do kraja juna tekuće godine dostaviti Agenciji izvještaj o radu za prethodnu, a do kraja tekuće godine dostaviti plan rada za narednu godinu. Plan i izvještaj moraju obuhvatiti tehničke, operativne, administrativne i finansijske aspekte licencirane djelatnosti.

- 14.2. Imalac licence je dužan da Agenciji dostavi sve ugovore sa drugim imalcima licenci, kupcima ili korisnicima usluga vezano za licenciranu djelatnost, osim ugovora sa kupcima energije kod kojih se snaga ne mjeri, kao i da pruži sva dodatna objašnjenja.
- 14.3. Imalac licence će Agenciji dostaviti sve tražene podatke i dokumenta, na način i u roku koji ona bude odredila.
- 14.4. Bez ograničavanja opštosti prethodnog stava ili drugih zahtjeva iz ove licence koji se odnose na pružanje informacija, Agencija može zahtijevati od Imalca licence da dostavi računovodstvene podatke koji su sveobuhvatniji ili se razlikuju od onih koji se prema Zakonu o računovodstvu prikazuju u godišnjem izvještaju.
- 14.5. Izuzetno, Imalac licence ne mora da pruža informacije ako bi time prekršio akt nadležnog suda.

### **ČLAN 15 - POVJERLJIVE INFORMACIJE**

- 15.1. Imalac licence je dužan da obezbijedi da sve povjerljive informacije do kojih dodje u toku obavljanja licencirane djelatnosti budu:
  - a. čuvane kao povjerljive, osim ako je to dopušteno ili zahtijevano od strane Agencije, ovom licencom, važećim zakonima i opštim aktima Agencije;
  - b. dostupne samo onim zaposlenim kojima su neophodne u svrhu obavljanja njihovih dužnosti u vezi sa licenciranom djelatnošću ili konsultantima i profesionalnim savjetnicima Imalca licence koji su se u pisanoj formi obavezali da će poštovati povjerljivost takvih informacija;
  - c. zaštićene od korišćenja u svrhe različite od onih za koje su pribavljene, i
  - d. zaštićene od zloupotrebe za sticanje komercijalne koristi u pribavljanju roba ili usluga van licencirane djelatnosti.
- 15.2. Imalac licence može od Agencije tražiti da, kao povjerljive, čuva informacije koje joj je dostavio.
- 15.3. Odredbe ovog člana ne mogu se tumačiti kao obaveza Imalca licence ili Agencije da u tajnosti drže informacije koje postanu dostupne javnosti ne greškom ili postupkom Imalca licence, Agencije ili osobe kojoj su informacije otkrivene.
- 15.4. Imalac licence može povjerljivu informaciju dostaviti sudu na njegov zahtjev.

### **ČLAN 16 - IZVJEŠTAVANJE O KRŠENJIMA**

- 16.1. Imalac licence je dužan da prati uskladjenost svoje aktivnosti sa uslovima iz ove licence i izvještava Agenciju o svakom pojedinačnom slučaju kršenja, kao i da izvijesti Agenciju o svim okolnostima koje za ishod imaju, ili mogu imati, promjenu bilo kojeg od podataka u Zahtjevu za izdavanje licence.

- 16.2. Ukoliko Imalac licence sazna da je neki drugi Imalac licence prekršio uslove iz svoje licence ili Zakon, dužan je da o tome izvijesti Agenciju.
- 16.3. U slučaju iz prethodnog stava ovog člana, Imalac licence je dužan da dostavi Agenciji i sve raspoložive dodatne informacije koje ona bude zahtijevala.

### **ČLAN 17 - NAKNADE ZA LICENCU**

- 17.1. Imalac licence je dužan da plaća naknade u skladu sa odlukom o utvrđivanju iznosa naknada za licence. Do donošenja odluke o utvrđivanju iznosa naknada za narednu godinu, primjenjuje se odluka iz prethodne godine.
- 17.2. Imalac licence je dužan da naknade iz prethodnog stava plati u roku koji je utvrđen Pravilnikom o licencama.

### **ČLAN 18 - IZMJENA LICENCE**

- 18.1. Ova licenca može biti izmijenjena u skladu sa članom 20 Zakona i članom 15 Pravilnika o licencama.

### **ČLAN 19 - SPOROVI**

- 19.1. Svi sporovi u vezi sa licencom, biće rješavani u skladu sa članom 17 Zakona.

### **ČLAN 20 - ANALIZA USKLAĐENOSTI**

- 20.1. Imalac licence je dužan da uradi analizu uskladjenosti svojih aktivnosti sa uslovima iz ove licence, Tržišnim pravilima, Pomoćnim pravilima, kodeksima, standardima i drugim propisima koje donosi ili odobrava Agencija.
- 20.2. Analiza uskladjenosti izrađuje se jednom godišnje i to od strane stručnjaka Imaoca licence ili drugog stručnjaka imenovanog od strane Imaoca licence.
- 20.3. Rezultati analize usklađenosti dostavljaju se Agenciji neposredno po njenoj izradi.

### **ČLAN 21 - TARIFE**

- 21.1. Ako Imalac licence želi da promijeni tarife, dužan je da, u skladu sa članom 18 Zakona, podnese zahtjev Agenciji da mu odobri promjenu, uzimajući u obzir Pravilnik o tarifama za električnu energiju koji je donijela Agencija.

### **ČLAN 22 - OBJAVLJIVANJE TARIFA**

- 22.1. Imalac licence je obavezan da tarife za licenciranu djelatnost učini dostupnim javnosti i svakom pojedincu koji želi da s njima bude upoznat.

### **ČLAN 23 - PRISTUP RADI PROVJERE NA LICU MJESTA**

- 23.1. Imalac licence je dužan da ovlaštenim predstavnicima Agencije omogući slobodan pristup na licu mjesta, radi prikupljanja informacija u vezi sa licenciranom djelatnošću.

### **ČLAN 24 - UČEŠĆE U RADU NA PROPISIMA**

- 24.1. Imalac licence je dužan da po zahtjevu Agencije učestvuje u pripremi opštih akata, pravila, propisa i standarda sistema, kao i tržišta električne energije.

### **ČLAN 25 - SPROVOĐENJE LICENCE**

- 25.1. Ukoliko je ovom licencom zahtijevano od imaoca licence da izvrši obavezu u ostavljenom roku, a on ne uspije da je izvrši, obaveza ostaje punovažna i izvršna i nakon tog roka, pri čemu to neće uticati na raspoloživa prava i pravna sredstva protiv Imaoca licence.
- 25.2. Agencija je ovlaštena da sprovodi kontrolu pridržavanja uslova iz ove licence, izmjenu, suspenziju i opoziv saglasno članu 20 st.(2) i (3) Zakona, kao i iniciranje pokretanja prekršajnog postupka iz člana 41 Zakona, na način definisan Pravilnikom o licencama.

### **ČLAN 26 - DOSTAVLJANJE DOKUMENTACIJE**

- 26.1. Sva dokumenta, podaci ili druge informacije, koje shodno uslovima iz licence Imalac licence treba da dostavi Agenciji u pisanoj formi, mogu se dostaviti faksom ili elektronskim putem. U takvim slučajevima originalni dokumenti biće dostavljeni u roku koji odredi Agencija.

### **ČLAN 27 - SISTEM ZA PRUŽANJE USLUGA KORISNICIMA**

- 27.1. Imalac licence je dužan da formira i primijeni sistem za pružanje usluga korisnicima koji će uključivati postupke dostavljanja računa, davanja odgovora na pitanja uključujući i kvalitet usluga, kao i brzo ispunjavanje naloga i zahtjeva. Imalac licence će dokument sa opisom ovog sistema podnijeti na odobrenje Agenciji u roku od 60 dana od dana izdavanja licence. Imalac licence je dužan i da sve izmjene ovog sistema dostavi Agenciji na odobrenje. Imalac licence je dužan da Agenciji dostavlja godišnje izvještaje o funkcionisanju ovog sistema.
- 27.2. Sistem iz prethodnog stava treba da obezbijedi da Imalac licence:
- a. posluje na način koji će osiguravati brzinu i preciznost u obavljanju transakcija;
  - b. utvrdi postupak za rješavanje žalbi;
  - c. sve usluge pruža uz maksimalnu primjenu savremene elektronske opreme;
  - d. priprema i javno oglašava održavanje periodičnih sastanaka sa predstavnicima korisnika, na kojima će se razmjenjivati mišljenja i informacije, razjašnjavati uzajamna prava i obaveze i razgovarati o podizanju nivoa usluga;

- e. preduzima mjere koje će olakšati pružanje usluga, i
- f. obezbijedi odgovarajući prostor gdje će se primati žalbe, pružati informacije, odgovarati na pitanja, iznositi zahtjevi, primati nalozi i/ ili plaćati računi.

## **ČLAN 28 - EVIDENCIJA PRIGOVORA**

28.1. Imalac licence dužan je da:

- a. ustanovi sistem za primanje prijave o prekidima napajanja i pritužbi na kvalitet i pouzdanost u isporuci električne energije;
- b. ustanovi i uredno vodi poseban registar sa prijavama i pritužbama iz prethodnog stava, koji sadrži identitet podnosioca prigovora, vrstu prijave ili pritužbe, mjesto i vrijeme pojavljivanja kvara i vrijeme koje je bilo potrebno za postupanje po prigovoru ili za otklanjanje kvara, i
- c. dostavlja Agenciji detaljan mjesečni izvještaj o svim kvarovima i prekidima u pružanju usluga, njihovoj učestalosti i trajanju.

## **POGLAVLJE II – POSEBNI USLOVI LICENCE**

### **ČLAN 29 - LICENCIRANA DJELATNOST**

- 29.1. Imalac licence će **djelatnost distribucije električne energije i operatora distributivne mreže** obavljati korišćenjem opreme i uređaja navedenih u Poglavlju III, član 56.

### **ČLAN 30 - DUŽNOSTI IMAOCA LICENCE**

- 30.1. Imalac licence je obavezan da licencirane djelatnosti vrši na siguran i pouzdan način u skladu sa uslovima iz ove licence i zaključenim ugovorima. Imalac licence mora poštovati ugovorne obaveze vezane za distribuciju električne energije i operatora distributivne mreže. Izuzetno, Imalac licence će zatražiti od Agencije saglasnost da odstupi od obaveze ispunjavanja pojedinih uslova iz ove licence u sljedećim slučajevima:
- kada su potrebe za korišćenjem distributivne mreže veće od raspoloživih kapaciteta Imaoca licence, i
  - ukoliko bi distribuiranje električne energije dovelo do kršenja uslova licence, bilo kojeg zakona ili opštih akata, kao i propisa ili tehničkih kodeksa i standarda, koje je odobrila ili donijela Agencija.

### **ČLAN 31 – OBAVEZA IZDAVANJA SAGLASNOSTI ZA PRIKLJUČENJE**

- 31.1. Imalac licence će potrošaču koji želi da se priključi na distributivni sistem, a koji se nalazi na njegovom području opsluživanja, ponuditi razumne, pravedne i nediskriminatorne uslove za priključenje. Saglasnost za priključenje će se izdati u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva od strane potrošača ili licenciranog snabdjevača koji podnosi zahtjev u ime potrošača.
- 31.2. Imalac licence će odobriti priključenje na distributivni sistem svakom Imaocu licence za proizvodnju koji ispunjava tehničke uslove. Saglasnost za priključenje će biti izdata u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.
- 31.3. Imalac licence će pružiti usluge priključenja, isključenja i ponovnog priključenja u skladu sa Distributivnim kodeksom, Tržišnim pravilima, Pomoćnim pravilima, standardima i drugim propisima koje donosi ili odobrava Agencija.

### **ČLAN 32 - SARADNJA SA SNABDJEVAČIMA I DRUGIM DISTRIBUTERIMA**

- 32.1. Imalac licence je dužan da za potrebe snabdjevača pruža uslugu očitavanja brojila njegovih potrošača, ako snabdjevač to od njega zahtijeva, u skladu sa međusobnim ugovorom.
- 32.2. Ukoliko drugi licencirani distributer ili operator distributivne mreže zahtijeva od Imaoca licence pružanje usluga u cilju olakšanja izvršenja svojih obaveza, Imalac licence će ponuditi uslugu po razumnim, pravednim i nediskriminatornim uslovima u razumnom roku. Usluge mogu uključivati isporuku energije, kompenzaciju reaktivne snage, zajedničko korišćenje osnovnih sredstava, mjerenja, ispitivanja i drugo.

### **ČLAN 33 - OMOGUĆAVANJE POBOLJŠANJA MREŽE**

- 33.1. Ukoliko potrošač Imaocu licence ponudi da o svom trošku poboljša mrežu Imaoca licence u cilju izbjegavanja opasnosti po život i bezbjednost ljudi i imovine ili poboljšanja zaštite životne sredine, Imalac licence će dati takvu saglasnost po razumnim, pravednim i nediskriminatornim uslovima u roku od 30 dana.

### **ČLAN 34 - USLUGA ODRŽAVANJA JAVNE RASVJETE**

- 34.1. Ukoliko vlasnik javne rasvjete zahtjeva od Imaoca licence da obezbijedi ponudu za pružanje usluge održavanja javne rasvjete, Imalac licence će dati takvu ponudu po razumnim, pravednim i nediskriminatornim uslovima u roku od 30 dana.

### **ČLAN 35 – NEDISKRIMINATORNO PRUŽANJE USLUGA**

- 35.1. Imalac licence će obezbijediti nediskriminatorni pristup svim uslugama iz ove licence za sve korisnike distributivne mreže.

### **ČLAN 36 - OBAVEZA ZAKLJUČIVANJA UGOVORA**

- 36.1. Imalac licence će, kada tržište bude osnovano, sa Imaocem licence operatora tržišta zaključiti sve ugovore neophodne za rad tržišta.
- 36.2. Imalac licence će na zahtjev bilo kojega imaoca licence za proizvodnju ili snabdijevanje, s njim zaključiti Ugovor o priključivanju na distributivnu mrežu odnosno Ugovor o korišćenju distributivne mreže.

### **ČLAN 37 - PLANIRANJE RAZVOJA**

- 37.1. Imalac licence će planove i programe razvoja svoje mreže raditi na način i u skladu sa odredbama Distributivnog kodeksa . Program će se sastojati od konkretnih planova aktivnosti za proširenje i poboljšanje mreže do prihvatljivog tehničkog i ekonomskog nivoa, uzimajući u obzir ekološke standarde, sigurnost i pouzdanost distribucije električne energije. Imalac licence će dva mjeseca prije početka naredne godine podnijeti Agenciji na odobrenje godišnji program razvoja svoje mreže sa konkretnim planovima aktivnosti.
- 37.2. Imalac licence je obavezan da pruži sve potrebne podatke i informacije imaocima licenci za prenos, operatora prenosne mreže i operatora tržišta, radi izvršavanja njihove obaveze planiranja razvoja prenosnog sistema i drugih aktivnosti.

### **ČLAN 38 - ODRŽAVANJE I REVITALIZACIJA**

- 38.1. Imalac licence je obavezan da preduzima preventivno periodično održavanje svoje opreme prema utvrđenim programima odobrenim od strane Agencije. Pored toga, Imalac licence će vršiti hitne ili veće radove na održavanju elemenata mreže radi obezbedjenja pouzdanog rada distributivnog sistema.
- 38.2. Imalac licence je obavezan da zamijeni i revitalizuje elemente mreže koji su pri kraju vijeka trajanja ili djelova koji su oštećeni iz bilo kog razloga, prema planovima održavanja koje je odobrila Agencija.

### **ČLAN 39 - PREKIDI**

- 39.1. Imalac licence je dužan da u slučaju prekida napajanja usljed ispada i drugih razloga u najkraćem mogućem roku otkloni uzrok prekida i ponovo priključi potrošače.
- 39.2. U cilju smanjenja učestalosti i trajanja prekida, Agencija može utvrditi odgovarajuće standarde.

### **ČLAN 40 - POREMEĆAJI U NAPAJANJU**

- 40.1. U slučaju izvođenja neophodnih radova na preventivnom održavanju, zamjeni uređaja, ponovnom uključenju ili izgradnji koji mogu dovesti do prekida ili sniženja kvaliteta distributivnih usluga, Imalac licence će, najmanje dva dana ranije, na odgovarajući način obavijestiti potrošače kod kojih će doći do prekida ili sniženja kvaliteta isporuke energije.
- 40.2. Ako radovi iz prethodnog stava mogu imati posljedice na potrošače na naponu 10 KV i višem, Imalac licence je obavezan da o tome obavijesti nadležno lice u pisanoj formi, putem faksa ili elektronske pošte, sa navedenim datumom i časom prekida i datumom i časom ponovnog uključenja.

### **ČLAN 41 - EVIDENCIJA PREKIDA**

- 41.1. Imalac licence je dužan da vodi urednu evidenciju i statističku obradu podataka o prekidima na način i po uputstvima koje će dobiti od Agencije.

### **ČLAN 42 - POŠTOVANJE STANDARDA PRIKLJUČENJA NA PRENOSNU MREŽU**

- 42.1. Imalac licence će se prilikom izgradnje priključka na prenosnu mrežu pridržavati Tržišnih pravila, Pomoćnih pravila, kodeksa, standarda i drugih propisa koje donosi ili odobrava Agencija.

### **ČLAN 43 - KVALITET USLUGA**

- 43.1. Imalac licence je obavezan da se pridržava svih primjenjivih standarda i kriterijuma koji definišu kvalitet isporuke električne energije i stepen pouzdanosti distributivnog sistema.
- 43.2. Imalac licence je obavezan da u roku od 90 dana od dana izdavanja ove licence dostavi Agenciji na usvajanje Standarde kvaliteta distributivnih usluga i Plan dostizanja standarda kvaliteta distributivnih usluga, koji će biti urađen i dalje unapređivan u skladu sa stečenim iskustvom i najboljom međunarodnom praksom.
- 43.3. Plan će sadržavati precizne ciljeve unapređenja mreže koji će biti dostignuti kroz razvoj standarda kvaliteta, utvrđivanjem metoda za praćenje dostizanja postavljenih ciljeva i definisanjem nadležnosti za donošenje odluka.
- 43.4. Imalac licence će u godišnjem izvjestaju koji dostavlja Agenciji detaljno obrazložiti aktivnosti preduzete radi ispunjavanja plana iz prethodnog stava.

### **ČLAN 44 - FAKTOR SNAGE**

- 44.1. Imalac licence će instalirati uređaje i opremu radi dostizanja propisanog nivoa faktora snage u distributivnoj mreži.

- 44.2. Radi ispunjenja obaveze iz prethodnog stava, ugovori o priključenju na distributivnu mrežu i o korišćenju distributivne mreže će, tamo gdje je to opravdano, uključivati obavezu potrošača da instaliraju uređaja za korekciju faktora snage u priključnim tačkama.
- 44.3. Zavisno od toga da li potrošač preuzima energiju sa faktorom snage boljim ili lošijim od propisanog nivoa, biće primijenjena odgovarajuća tarifa utvrđena na osnovu Pravilnika o tarifama za električnu energiju koji je donijela Agencija.

#### **ČLAN 45 - GUBICI**

- 45.1. Imalac licence je obavezan da preduzima mjere za smanjenje tehničkih i komercijalnih gubitaka u svojoj mreži do nivoa propisanog članom 47 stav 2 Pravilnika o tarifama za električnu energiju.
- 45.2. Imalac licence je obavezan da Agenciji dostavi na odobrenje program smanjenja gubitaka do propisanog nivoa za period koji nije duži od pet godina.
- 45.3. Imalac licence je dužan da Agenciji dostavlja godišnji izvještaj o nivou ostvarenim gubicima za prethodnu godinu. i plan smanjenja gubitaka za tekuću godinu, a na zahtjev Agencije i periodične izvještaje o nivou gubitaka i planove za njihovo smanjenje.
- 45.4. Agencija može propisati nivo smanjenja gubitaka za određeni period.

#### **ČLAN 46 - MJERENJE**

- 46.1. Imalac licence će ugraditi, održavati, ovjeravati, baždariti i zaštititi od prepravki ili uništavanja mjerne uredjaje na svim mjernim mjestima u distributivnom sistemu.
- 46.2. Merni uredjaji će biti u skladu sa kriterijumima datim u Tržišnim pravilima, Pomoćnim pravilima, kodeksima i važećim standardima.
- 46.3. Imalac licence će sa svakog ugrađenog mjernog mjesta imaćima licenci za proizvodnju odnosno snabdijevanje dostavljati sve podatke neophodne za obračune u realizaciji njihovih bilateralnih ugovora, odnosno za rješavanje sporova u vezi sa bilateralnim ugovorima. Imalac licence može zahtijevati od Agencije da definiše pravo imalaca licenci za proizvodnju odnosno snabdijevanje na dobijanje takvih podataka.
- 46.4. Imalac licence će se prilikom izgradnje priključka na prenosnu mrežu pridržavati Tržišnih pravila, Pomoćnih pravila, kodeksa, standarda i drugih propisa koje donosi ili odobrava Agencija. Imalac licence će brojila električne energije i uređaje za mjerenje snage ugrađivati o sopstvenom trošku. Ukoliko dođe do oštećenja ili nepravilnog rada uređaja iz bilo kog razloga koji je van kontrole potrošača, Imalac licence će popraviti oštećenje, otkloniti nepravilan rad ili promijeniti uredjaje za mjerenje što je moguće prije o sopstvenom trošku.
- 46.5. Električna energija preuzeta u periodu kada brojila nijesu radila ili su bila neispravna, obračunaće se prema odredbama bilateralnih ugovora, odnosno Tržišnih pravila.

## **ČLAN 47 – PROGNOZA POTROŠNJE ENERGIJE I ANGAŽOVANE SNAGE**

- 47.1 Imalac licence će, na osnovu indikatora porasta potrošnje energije i angažovane snage, izraditi i Operatoru prenosne mreže, Operatoru tržišta i Agenciji dostavljati studije porasta potrošnje energije i angažovane snage po strukturi potrošnje, i to: kratkoročne (jedna godina), srednjoročne (tri godine) i dugoročne (deset godina). Imalac licence će obezbijediti i sve druge podatke iz svoje nadležnosti koji su neophodni Operatoru prenosne mreže i Operatoru tržišta radi olakšanja izvršenja obaveza iz njihovih licenci.

## **ČLAN 48 - PROŠIRENJE SISTEMA**

- 48.1. Imalac licence će plan radova na proširenju distributivnog sistema uskladiti sa Operatorom prenosne mreže i Operatorom tržišta, u cilju smanjenja uticaja tih aktivnosti na troškove distribucije i ukupne troškove sistema.

## **ČLAN 49 - DISTRIBUTIVNI KODEKS**

- 49.1. Imalac licence će na osnovu Finalnog uputstva za izradu Kodeksa mreže i Distributivnog kodeksa uraditi i dostaviti Agenciji na odobrenje Distributivni kodeks najkasnije do 31.06.2006. godine.
- 49.2. Do donošenja distributivnog kodeksa, Imalac licence će se pridržavati Privremenog distributivnog kodeksa koji je odobrila Agencija.
- 49.3. Izmjene kodeksa vrše se na način i po postupku za njegovo donošenje.

## **ČLAN 50 - POŠTOVANJE INSTRUKCIJA OPERATORA PRENOSNE MREŽE**

- 50.1. Imalac licence je obavezan da se pridržava naloga Operatora prenosne mreže, kako bi se obezbijedilo da se distribucija električne energije i upravljanje opterećenjem obavlja na optimalnim ekonomskim, tehničkim i operativnim osnovama.

## **ČLAN 51 - PRUŽANJE INFORMACIJA OPERATORU PRENOSNE MREŽE I OPERATORU TRŽIŠTA**

- 51.1. Imalac licence će Operatoru prenosne mreže i Operatoru tržišta pružiti sve informacije koje su im potrebne radi ispunjavanja obaveza navedenih u Tržišnim pravilima, Pomoćnim pravilima, kodeksima i drugim propisima.

## **ČLAN 52 - ZABRANA KUPOVINE ILI PRODAJE ELEKTRIČNE ENERGIJE**

- 52.1. Imalac licence ne može kupovati električnu energiju, izuzev za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu i za sopstvenu potrošnju.
- 52.2. Imalac licence se ne može baviti kupoprodajom energije ni u jednom slučaju.

## **ČLAN 53 - NAKNADE**

- 53.1. Imalac licence će uslugu korišćenja distributivne mreže naplaćivati po tarifama određenim na osnovu Pravilnika o tarifama za električnu energiju koji je donijela Agencija.
- 53.2. Zahtjev za odobrenje tarifa za korišćenje distributivne mreže Imalac licence će dostaviti Agenciji na odobrenje četiri mjeseca prije zahtijevanog dana početka primjene. Agencija će odlučiti po zahtjevu u roku od 90 dana od dana njegovog prijema.

- 53.3. Agencija može, radi omogućavanja nediskriminatornog pristupa treće strane, zahtijevati od Imaoca licence da zahtjev za odobrenje tarifa za korišćenje distributivne mreže dostavi do određenog datuma.
- 53.4. Imalac licence će naknadu za priključenje na distributivnu mrežu naplaćivati na osnovu Metodologije za određivanje pravednih i realnih naknada za priključenje na distributivnu mrežu koju na njegov predlog odobrava Agencija.
- 53.5. Imalac licence će naknadu za standardne priključke naplaćivati po Cjenovniku za standardne priključke na distributivnu mrežu urađenom prema odobroj Metodologiji iz stava 4 ovoga člana, kojeg na predlog Imaoca licence odobrava Agencija.
- 53.6. Imalac licence će naknadu za nestandardne priključke naplaćivati na osnovu ekonomskog elaborata urađenog za svaki priključak pojedinačno.
- 53.7. Predlog metodologije i cjenovnika iz st. 4 i 5 ovog člana, Imalac licence će dostaviti Agenciji na odobrenje u roku od 60 dana od dana izdavanja licence.

#### **ČLAN 54 - OBAVEZA UČEŠĆA U PRIPREMI UVOĐENJA TRŽIŠTA**

- 54.1. U roku koji utvrdi Agencija, Imalac licence će biti spreman da podrži razvoj i rad veleprodajnog tržišta i uvođenje pune konkurencije u snabdijevanju.
- 54.2. Imalac licence će do roka koji utvrdi Agencija, pripremiti, provjeriti i staviti u funkciju svu neophodnu opremu, procedure prenosa podataka, primijeniti systemske ugovore i preduzeti druge mjere neophodne za ostvarivanje obaveze iz prethodnog stava.
- 54.3. Imalac licence dužan je da, na zahtjev Agencije, učestvuje u svim radnim tijelima formiranim u cilju razvoja neophodne infrastrukture kojom bi se podržalo uvođenje veleprodajnog tržišta i pune konkurencije u snabdijevanju.

#### **ČLAN 55 - PRIPREMA ZA VANREDNE SITUACIJE**

- 55.1. Imalac licence će preduzeti sve aktivnosti koje se realno od njega mogu zahtijevati, a koje se odnose na rješavanje vanrednih situacija i ponovno uspostavljanje normalnog rada distributivnog sistema, kao i odgovarajuće vježbe i provjere za postupanje u tim situacijama.
- 55.2. Imalac licence će pripremiti i primijeniti sve neophodne procedure u cilju obezbjedjenja što veće sigurnosti i neprekidnog rada distributivnog sistema u slučaju poremećaja, uzimajući u obzir odredbe Tržišnih pravila, Pomoćnih pravila, kodeksa i ostalih standarda i propisa koje je odobrila ili donijela Agencija.

### **POGLAVLJE III - POSEBNE ODREDBE ZA IMAOCA LICENCE**

#### **ČLAN 56 - OPREMA I OBLAST OPSLUŽIVANJA**

- 56.1. Imalac licence će djelatnost distribucije električne energije i operatora distributivne mreže obavljati na teritoriji Republike Crne Gore, korišćenjem distributivnih vodova i trafostanica navedenih i definisanih u dokumentaciji koju je uz zahtjev za izdavanje licence, dostavio Agenciji na posebnim obrascima - Dodatak E, i to:
- a) E 1. – Opšti podaci o distributivnom sistemu (dužine vodova, broj trafostanica, snage transformacija, broj potrošača, energija isporučena porošačima) ukupno i po distributivnim djelovima Imaoca licence: ED Bar, ED Berane, ED Bijelo Polje, ED Budva, ED Žabljak, ED Kolašin, ED Kotor, ED Mojkovac, ED Nikšić, ED Pljevlja, ED Podgorica, ED Rožaje, ED Tivat, ED Ulcinj, ED Herceg Novi i ED Cetinje.
  - b) E 2. Precizirana lista opreme i instalacija - distributivni transformatori ( naziv trafostanice, lokacija , mjesto priključenja na prenosnu mrežu i tip transformatora) za TS 35/10 kV, 35/6 kV, 35/0,4 kV i 10/0,4 kV, po distributivnim djelovima Imaoca licence.
- 56.2. Po jedan primjerak dokumentacije na osnovu koje je izdata ova licenca nalazi se kod Agencije i kod Imaoca licence.

#### **ČLAN 57 - BROJ PRIMJERAKA**

- 57.1. Ova licenca se izdaje podnosiocu zahtjeva u jednom primjerku.